

Фикҳ дарслари (236-дарс) Муъоз сизга бир суннат қилди

19:00 / 22.06.2023 1965

هُلِّلَا يَضَرِّ لَبَجٍ نُبِ ذَاغُمُ نَع
نُوتُ أَيُّ أُونَاكَ وَ: لَأَقُ هُنَع
مُهَقَبَسُ دَقُ وَةَالُّ صِلَا
هُلِّلَا يُّ لَصُّ يُّ بِنَلَا أَوْضُعُ بَب
نَاكَ ف: لَأَقُ ، مَلَسَّ وَ هِيَلَع
نِ لُجَّرَلَا يَلِ إِرِي شُيُّ لُجَّرَلَا
ةَدِحَاو: لُوقِيَف؟ يُّ لَصُّ مَكَّ ءَاج

مُثَّاهِيَّ لَصُيْفٍ ، نِيَّتَنْثَا وَأُ
يْفِ مَوْقِلَا عَمُّ لُخْدِي
ذَاعُمَءَاجَفَ : لَاقٍ . مِهَاتَالَص
أَدْبَالِاحِ يَلَعُ هُدِجَا أَل : لَاقِف
تِيضَقِّ مَّث ، أَهِيَلَعُ تُنُكُ أَلِإِ
دَقَّوَأَجَفَ : لَاقٍ . يَنْقَبَسْ أَم
هَلَلَايُّ لَصُّ يَبَّنَلَا هَقَبَسْ
: لَاقٍ ، إِضْعَبَبَ مَلَسَّوِ هِيَلَعِ
يَضَقِّ أَمَلَفُ ، هَعَمَ تَبَثَفِ
هَلَلَايُّ لَصِّ هَلَلَا لُوسَرِ
مَاقٍ ، هَاتَالَصَّ مَلَسَّوِ هِيَلَعِ
هَلَلَا لُوسَرِ لَاقِفِ ، يَضَقِّفِ
: مَلَسَّوِ هِيَلَعُ هَلَلَايُّ لَصِّ

ذَاعُمْ مُمْكَلٌ نَسْ دَقُّ هُنَّ دَمَحَ أَوْرٍ . اَوْعَنْ صَافِ اَذَكَ هَفِ

Муъоз ибн Жабал розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Улар намозга келганларида Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам намознинг бир қисмини ўқиб бўлган бўлсалар, бир киши бошқасидан ишора билан «Бир ракъат ўтдими, икки ракъатми?» деб сўрарди. Кейин ўша ўтганини ўқиб олиб, қавмнинг намозига қўшилар эди. Бир куни Муъоз келди ва: «У зотни қайси ҳолда топсам, ўша ҳолга қўшиламан, ета олмаганимни кейин қўшаман», деди. У келганда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам намознинг бир қисмини ўқиб бўлган эдилар. Шунда у зот билан бирга турди. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам намозни тугатганларидан кейин туриб, қолганини ўқиди.

Шунда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Батаҳқиқ, Муъоз сизга бир суннат қилди. Сиз ҳам шундай қилинг», дедилар».

Имом Аҳмад ривоят қилган.

Агар масбуқ имом билан саждаи саҳвни қилмаган бўлса, намозининг охирида ўзи саждаи саҳв қилади.

Агар имом аввалги қаъдага ўтирмай туриб кетса, ўтиришга яқин ҳолдан қайтиб ўтиради, ташаҳҳудни ўқийди ва унутган бўлмайди.

Имом қаъдаи аввалда ўтирмай, туриб кетди. Тураётганида эсига келиб қолди ёки қавм такбир айтиб, унга эслатди. Шунда у ўзининг ҳолига қарайди. Агар ҳоли ўтиришга яқин бўлса, қайтиб ўтиради ва ташаҳҳудни ўқиб, намозини давом эттиради. Бу ҳолда у унутган бўлмайди ва саждаи саҳв қилмайди.

ةَبْعُشْ نُبُةَ رِيْعُمُ لَآ يَوْر
يَبْنُلَا نَأُ: هُنَعُ هَلَلَا يَضَر
مَلَسَوِ هَيْلَعُ هَلَلَا يَلَص
نَمْ مُكْدَحْ أَمَاقُ إِذَا: لَاق
مَتَتَسَيِ مَلَفِ نِيَتَعُ كَرَلَا
نِإْفُ، سَلْجِي لَفِ أَمِيءِ أَق
سَلْجِي أَلَفِ أَمِيءِ أَق مَتَتَسَا
نِيَتَدَجَسُ دُجَسَيِ وَ

Муғийра ибн Шўъба розияллоҳу анҳу ривоят қилади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Бирингиз икки рақъатдан кейин тик турмаган бўлса, ўтирсин ва унга саждаи саҳв йўқдир. Агар тик турган бўлса, намозни ўқийверсин ва икки марта саждаи саҳв қилсин», дедилар».

Ўтиришга яқин бўлмаган ҳолда бўлса, туради ва саждаи саҳв қилади.

Чунки у маънан ҳам, жисман ҳам тик туриб бўлган бўлади. Энди қайтиб ўтириши мумкин эмас. Агар тик турган одам қайтиб ўтирса, намози бузилади. Чунки у фарз бўлган қиём амалидан фарз бўлмаган қаъдаи аввалга қайтган бўлади.

يَضْرَعُ الْقَاعَ نَبِ دَايِزُ نَع
أَنْبِ يُّلَّصُ : لَأَقُ هُنَّعُ هَلْ لَأ
يُّلَّصُ أُمَّلَفُ ، هَرِيغُمُ لَأ
؛ سَلَجِي مَلَوَ مَأَقِ نِيَتَغَكَّر
، هَفْلَخُ نَمِ هِبَ حَبَّسَف
، أَوْمُوقُ نَأُ مَهِيَلِ رَاشَأَف
مَلَّسِ هِتَأَلَصُ نَمَ غَرَفُ أُمَّلَف
وَهُسَلِ يَتَدَجَسُ دَجَسَو
غَنَصُ أَذَكَّهُ : لَأَقَوُ ، مَلَّسَو
هُ هَلْ لَأ يُّلَّصُ هَلْ لَأ لُؤَسَر
يُذِمُّرَّتْ لَأ هَأَوْرُ : مَلَّسَو هِيَلَع
: دُوَادُ وَبَأُو

Зиёд ибн Илоқа розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Муғийра бизга намозга ўтди. Икки ракъат ўқиганидан кейин ўтирмай, туриб кетди. Бас, орқасида турганлар тасбеҳ айтдилар. У

эса уларга «Туринглар», деб ишора қилди. Намоздан фориғ бўлгач, салом бериб, икки саҳв саждасини қилди ва:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай қилганлар», деди».

Термизий ва Абу Довуд ривоят қилишган.

Тик туриб қолган одам намозини давом эттиради ва тарки вожиб қилгани учун саждаи саҳв қилади.

لَا أَقْرَبُ عَشْرًا نَبِيٍّ عُرِيَ مُلًا نَع
هُ لَلْإِيَّاصِ هَلْ لَلْأُلُوسِ رَلْ أَق
مُ أَمِّ إِيَّامِ أَقْ إِذَا مَلَّ سَوِ هَيْ لَع
رَكَذُ نِإْفٍ، نِيَّتْ عَكْرَلْ إِي ف
أَمِّ إِيَّاقِ يَوْتُ سَيِ نَأْ لُبَقِ
يَوْتُ سَأْ نِإْفٍ، سَلْجِي لَفِ
دُجْ سَيِ وَ، سَلْجِي أَلْفِ أَمِّ إِيَّاقِ
وَبَأْ هَأَوْرٍ، وَهَسَلْ إِيَّتْ دُجْ س
دُوَادِ.

Муғийра ибн Шўъба розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Қачон имом икки рақъатдан кейин турганда, тик туришидан олдин эслаб қолса, ўтиради. Агар тик туриб қолса, ўтирмайди ва икки марта саждаи саҳв қилади», дедилар».

Абу Довуд ривоят қилган.

عَنْ نَبِيِّ حُبِّ نَبِ هَلْ لَّا دُبَّعُ نَع
نَا لَاقُ هُنَّ هُنَّ هُنَّ هُنَّ هُنَّ هُنَّ
هَلْ لَّا يَلَّصْ هَلْ لَّا لُوسَر
نَمَاقِ مَلَّسَ وَهَيْلَع
مَلَّزُهُ ظَلَّ نَمَ نِيَّتَنْثَا
يَضَقُّ أَمَلَفَ ، أُمُّ هُنَّ يَبُ سَلْجِي
مُتَّ نِيَّتَدْجَسَ دَجَسَ هَتَّالَص
أُمَّهَدَجَسَ وَ ، كَلَّذَدَّعَبَ مَلَّس
يَسَنَّ أَمَّ نَأَكَّمُ هَعَمُ سَأَنَّ لَّا
هُ سَمَّخَلَّأُ هَأَوْرَ سِوُلْجَلَّأُ نَم

Абдуллоҳ ибн Буҳайна розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам пешинни ўқиётиб, икки рақъатни ўқиганларидан кейин ўтирмай, туриб кетдилар. Намозни

тамомлаганларидан сўнг икки марта сажда қилдилар. Ундан кейин салом бердилар. У икки саждани у зот билан одамлар ҳам қилдилар. Бу унутган ўтиришлари ўрнига эди».

Бешовлари ривоят қилишган.

Агар намозхон қаъдаи охирга ўтирмай туриб кетса, модомики, сажда қилмаган бўлса, қайтиб ўтиради ва саждаи саҳв қилади.

Чунки у фарз амал бўлган қаъдаи охирни кечга сурди.

Агар сажда қилган бўлса, фарзи нафлга айланади ва агар истаса, олтинчи ракъатни қўшади.

Бешинчи ракъатнинг саждасини қилиши билан фарз намози нафлга айланади. Беш ракъатли намоз бўлмагани учун олтинчи ракъатни ҳам ўқиб қўйса, олти ракъатли нафл ўқиган бўлади. Фарзни бошқатдан ўқийди.

Агар намозхон қаъдаи охирга ўтирганидан кейин унутиб туриб кетса, модомики, сажда қилмаган бўлса, қайтиб ўтириб, салом беради.

Чунки тик турган ҳолда салом бериб бўлмайди. Бунда саждаи саҳв қилмайди.

Агар сажда қилган бўлса, фарзи тамом бўлади ва олтинчи ракъатни қўшади ҳамда саждаи саҳв қилади.

Чунки унинг учун намозидан салом беришдан бошқа нарса қолмаган эди. Саждаи саҳвни қилиши нафлни одатдагидек бошламагани учун бўлади. Ўша ортиқча намоз унинг учун

Икки ракъат нафл бўлади. Улар пешиннинг суннати ўрнига ўтмайди.

Яъни ўша икки ракъат ортиқча намоз пешиннинг фарзидан кейинги икки ракъат суннати ўрнига ўтмайди. Уларни алоҳида ўқийди.

Ким унга ўша икки ракъатда иқтидо қилса, иккисини ўқийди.

Ким намозга кейин келиб қўшилиб, имомга ўша икки зиёда ракъатда иқтидо қилса, фақат уларнигина ўқийди. Аввал ўтган ракъатларни ўқиб, тўлдирмайди.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.